

Hem>Familjefrågor och arv>Egendom i äktenskap och registrerade partnerskap>Makars förmögenhetsförhållanden

Makars förmögenhetsförhållanden

Nationella regler om hur gemensam egendom ska delas upp mellan makar vid skilsmässa, separation eller dödsfall (internationella par)

Allt oftare händer det att EU-medborgare flyttar till andra EU-länder för att studera, arbeta eller bilda familj. Det leder till ett ökat antal "internationella par" som gifter sig eller registrerar partnerskap.

Internationella par är par med olika medborgarskap som bor i ett annat EU-land än det egna eller som äger egendom i olika länder. Sådana par - både gifta och registrerade partner - måste fundera på hur de ska sköta sin egendom och särskilt vad som ska hända med den vid skilsmässa/separation eller om en av dem dör.

Internationella par får i de här situationerna hjälp av EU:s regler. Reglerna gäller i 18 EU-länder: Sverige, Belgien, Grekland, Kroatien, Slovenien, Spanien, Frankrike, Portugal, Italien, Malta, Luxemburg, Tyskland, Tjeckien, Nederländerna, Österrike, Bulgarien, Finland och Cypern.

De reglerar vilket EU-lands domstolar som ska handlägga ärenden som rör egendom tillhörigt ett internationellt par och vilken lag som ska tillämpas för att lösa dessa frågor. Genom reglerna förenklas också gången för hur domar eller notariehandlingar från ett EU-land erkänns och verkställs i ett annat EU-land.

Klicka på en flagga för att få mer ingående information om det landet.

Behövs mer information bör man kontakta myndigheterna eller en jurist i det berörda EU-landet.

Det går också att besöka webbplatsen <http://www.coupleseurope.eu/sv/home> som förvaltas av rådet för notarier i EU (*Council of the Notariats of the European Union*).

Senaste uppdatering: 29/11/2019

Den här sidan sköts av Europeiska kommissionen. Informationen på denna sida avspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens officiella ståndpunkt. Kommissionen påtar sig inte något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. Vänligen läs den rättsliga informationen för upplysningar om upphovsrätten till EU-sidor.

Vi håller på att uppdatera en del av innehållet på webbplatsen med anledning av Storbritanniens utträde ur EU. Det kan dock ta ett tag innan vi har uppdaterat alla sidor.

Makars förmögenhetsförhållanden - Tjeckien

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

Ja.

Enligt tjeckisk lag betraktas allt som tillhör makarna, har ett värde och inte är undantaget från den lagstadgade ordningen som giftorättsgods. Gifrorättsgods regleras enligt den lagstadgade ordningen, en särskild avtalad ordning eller en ordning som är fastställd i ett domstolsavgörande.

Enligt den lagstadgade ordningen betraktas allt som en make eller maka förvärvat, eller bägge makarna förvärvade gemensamt, under äktenskapet som gemensam egendom, med följande undantag:

- Egendom som tillgodoser en av makarnas personliga behov.
- Egendom som förvärvats genom gåva, arv eller legat till endast en av makarna, om inte givaren eller testatorn uttryckt något annat önskemål.
- Egendom som tagits emot av en av makarna som kompensation för ideell skada på deras naturliga rättigheter.
- Egendom som förvärvats av en av makarna genom en rättsprocess avseende deras ensamma äganderätt.
- Egendom som förvärvats av en av makarna som kompensation för skada, förstörelse eller förlust av deras exklusiva egendom.

Enligt den lagstadgade ordningen är all vinst från egendom som tillhör endast en av makarna att betrakta som gemensam egendom.

Enligt den lagstadgade ordningen är alla skulder som ingåtts under äktenskapet gemensam egendom, om de inte avser egendom som tillhör endast en av makarna, och endast med avseende på den del som överskrider värdet av vinsten på den egendomen, eller om skulden ingicks av en av makarna utan den andras godkännande. Detta rör inte förvärv av rutinmässiga inköp eller grundläggande nödvändigheter för familjen.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Förlovade eller gifta par får avtala om en annan egendomsordning än den lagstadgade. Avtalet kan bestå av en separat egendomsordning, en ordning som begränsar uppkomsten av gemensam egendom till perioden före äktenskapets upphörande eller en ordning som utökar eller begränsar omfattningen på den gemensamma egendomen jämfört med den lagstadgade ordningen. Avtalet får innehålla vilka överenskommelser som helst rörande vilket föremål i egendomen som helst, om det inte är förbjudet i lag. Avtalet får särskilt omfatta ordningens räckvidd eller innehåll, den period under vilken den lagstadgade ordningen eller någon annan ordning för gemensam egendom är tillämplig eller enskilda föremål eller grupper av föremål. Enligt avtalet kan framtida gemensam egendom definieras annorlunda än enligt den lagstadgade ordningen. I avtalet får också ingå en egendomsordning för den händelse att äktenskapet upphör.

Ett avtal om makars förmögenhetsförhållanden måste vara en officiell handling (dvs. måste ha bestyrkts av en notarie).

När ett förlovat par ingår ett avtal om makars egendomsordning får avtalet verkan dagen för bröllopet.

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Avtalet får innehålla vilka överenskommelser som helst rörande vilka föremål i egendomen som helst, om det inte är förbjudet i lag.

Avtalet får inte utesluta eller ändra bestämmelser om sedvanliga hushållsföremål, om inte en av makarna har lämnat hushållet och vägrar återvända. Avtalet får inte hindra en make eller maka från att försörja familjen. Avtalet får inte på grund av innehåll eller syfte påverka en tredje parts rättigheter, om inte denna tredje part har samtyckt till det i avtalet. Ett avtal som ingåtts utan den tredje partens samtycke saknar rättsverkan i förhållande till den parten.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Gifrorättsgodset upphör att vara gemensamt när äktenskapet upphör, dvs. när en make/maka dör eller dödförklaras eller vid skilsmässa. När boet upplöses måste den ingående egendomen fördelas.

Om äktenskapet annulleras räknas det som att det aldrig har ägt rum. Efter annullering behandlas makarnas rättigheter och skyldigheter avseende egendom på samma sätt som efter en skilsmässa.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Gifrorättsgodset upplöses och fördelas. Den efterlevande maken/makan är den avlidnas lagstadgade arvinge i första och andra arvsklassen.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Domstol.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Allt det som en av makarna förvärvade före äktenskapet betraktas inte som giftorättsgods enligt den lagstadgade ordningen. Enligt den lagstadgade ordningen är alla skulder som ingåtts under äktenskapet gemensam egendom, om de inte avser egendom som tillhör endast en av makarna, och endast med avseende på den del som överskrider värdet av vinsten på den egendomen, eller om skulden ingicks av en av makarna utan den andras godkännande. Detta rör inte förvärv av rutinmässiga inköp eller grundläggande nödvändigheter för familjen.

I frågor som rör gemensam egendom eller delar därav som inte kan anses rutinmässiga, måste makarna handla gemensamt i rättsliga förfaranden, om inte den ena handlar med den andras samtycke. Om en av makarna vägrar samtycka utan skälig grund och i strid med de äkta makarnas, familjens eller hushållets intressen eller är oförmögen att avge någon viljeyttring, får den andra av makarna ansöka om att en domstol samtycker i stället.

Om en av makarna handlar i rättsliga förfaranden utan den andras samtycke trots att det krävdes, får den andra av makarna yrka att förfarandet ogiltigförklaras. Om en del av den gemensamma egendomen ska användas för kommersiella ändamål av en av makarna, och om den delens värde överskrider ett belopp som är skäligt i förhållande till makarnas materiella omständigheter, krävs den andra av makarnas samtycke den första gången egendomen används på detta sätt. Om den andra av makarna utesluts från förfarandet, får han eller hon yrka att det ska ogiltigförklaras. Om en del av den gemensamma egendomen ska användas för att förvärva en andel i ett bolag eller kooperativ, eller om förvärvet av en sådan andel leder till att ett bolags eller kooperativs skulder garanteras i en omfattning som överskrider vad som är skäligt i förhållande till makarnas materiella omständigheter, krävs samtycke från den andra av makarna, och om han eller hon utesluts från förfarandena, får han eller hon yrka att förfarandena ogiltigförklaras.

Om makarna har avtalat om en egendomsordning, får avtalet inte på grund av sitt innehåll eller syfte påverka en tredje parts rättigheter, om inte denna tredje part har samtyckt till det i avtalet. Ett avtal som ingåtts utan den tredje partens samtycke saknar rättsverkan i förhållande till den parten.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Om giftorättsgodset upplöses eller likvideras, eller om dess omfattning minskas, fullgörs de tidigare gemensamma rättigheterna och skyldigheterna genom fördelning. Om den minskade, upplösta eller likviderade egendomen inte fördelas, gäller reglerna om gemensam egendom på den med nödvändiga ändringar.

Fördelningen av egendomen får inte påverka tredje parts rättigheter. Om en tredje parts rättigheter har påverkats av fördelningen, får den parten yrka att en domstol fastställer att fördelningen saknar verkan i förhållande till denne. Skulder får endast fördelas mellan makarna.

Helst bör enighet uppnås mellan makarna om fördelningen av den gemensamma egendomen, om det är möjligt (exempelvis i händelse av skilsmässa eller minskning av den gemensamma egendomen). Ett avtal om fördelning får alltid verkan dagen efter den dag då giftorättsgodset minskades, upplöstes eller likviderades, oavsett om avtalet ingicks före eller efter minskningen, upplösningen eller likvideringen.

Avtalet om fördelning måste vara skriftligt, om det ingicks under äktenskapet eller om något föremål som ska fördelas kräver en skriftlig överlåtelsehandling (t. ex. fastigheter). Om avtalet om fördelning inte måste vara skriftligt och om en av makarna ombesörjer det, behöver den andra av makarna bekräfta fördelningen.

Om makarna inte kan enas om fördelningen, kan vem som helst av dem ansöka om avgörande i domstol. Domstolen fattar beslut om fördelning efter den situation som rådde när giftorättsgodset minskades, upplöstes eller likviderades.

Följande gäller för fördelningen:

- Bägge makarnas andelar av den egendom som ska fördelas ska vara lika.
- Var och en av makarna ska återbetala alla medel från den gemensamma egendomen som gått till hans eller hennes exklusiva egendom.
- Var och en av makarna har rätt till kompensation för alla medel från hans eller hennes exklusiva egendom som gått till gemensamma tillgångar.
- Underhållsberättigade barns behov ska beaktas.
- Hänsyn ska tas till hur var och en av makarna tog hand om familjen, särskilt hur de tog hand om barnen och familjehushållet.
- Hänsyn ska tas till hur var och en av makarna bidrog till förvärv och underhåll av gemensamma tillgångar.

Om tillgångarna tre år efter minskningen, upplösningen eller likvideringen av giftorättsgodset inte har fördelats eller inget avtal om fördelningen ingåtts, eller ingen ansökan gjorts i domstol om ett avgörande om fördelningen, anses makarna eller de före detta makarna ha enats om följande fördelning:

- Lös egendom tillfaller den av makarna som använder den som ensam ägare för att tillgodose sina egna behov eller behoven hos familjen eller familjehushållet.
- Annan lös och fast egendom utgör bägge makarnas gemensamma egendom, och var och en av dem har en lika stor andel i denna egendom.
- Andra tillgångar och skulder tillfaller bägge makarna, och de har en lika stor andel av dessa.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Rättsliga förfaranden om upprättande eller överlåtelse av en sakrätt i fast egendom eller förfaranden om ändring eller återkallelse av sådana rättigheter måste vara skriftliga. Om överlåtelsen rör äganderätt till en fastighet som är inskriven i ett offentligt register, får ändringen av äganderätt verkan genom en anteckning i det registret.

Senaste uppdatering: 05/05/2020

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

De EU-länder som ansvarar för det nationella innehållet på den här webbplatsen håller på att uppdatera delar av sitt innehåll mot bakgrund av Storbritanniens utträde ur EU. Det kan dock ta ett tag innan vi har uppdaterat alla sidor.

Makars förmögenhetsförhållanden - Sverige

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

Ja, det finns ett sådant system. Det innehåller regler om underhållsskyldighet mellan makar under och efter ett äktenskap. Det innehåller även regler om rättigheter och skyldigheter under och efter ett äktenskap avseende makars olika typer av tillgångar, skulder, gemensamma boende och bohag samt gåvor mellan makar.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Makar kan ha tillgångar av två slag: giftorättsgods och enskild egendom. Giftorättsgods är det vanligaste och det som gäller när inget särskilt har bestämts. Huvudregeln är att giftorättsgods ska ingå i bodelning vid den ene makens bortgång eller vid skilsmässa. Egendom kan göras enskild och därmed inte ingå i bodelning på följande sätt:

- Genom äktenskapsförord. Det måste vara skriftligt och registrerat hos Skatteverket.
- Genom villkor vid gåva.
- Genom villkor i testamente.
- Genom villkor i förmånstagarförordnande vid livförsäkring, olycksfallsförsäkring, sjukförsäkring eller individuellt pensionssparande.

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Ja, det finns begränsningar. Till exempel finns det skyddsregler som gäller under äktenskapet avseende makars gemensamma bostad och bohag. En make får inte sälja, hyra ut eller på något annat sätt förfoga över hemmet utan den andre makens samtycke. Reglerna gäller även om egendomen är enskild enligt ett äktenskapsförord. Vid bodelning ska makarnas gemensamma bostad och bohag tilldelas den make som bäst behöver egendomen. Detta gäller även om egendomen helt och hållet ägs av den andra maken. Om värdet av den egendom som på detta sätt tilldelas den ena maken överstiger dennes andel vid bodelningen, har maken ändå rätt att få egendomen, om han eller hon betalar mellanskillnaden till den andra maken. Ett annat exempel är att en efterlevande make har rätt till en viss minsta summa pengar ur det gemensamma boet. Detta gäller även om den bortgångne makens egendom var enskild och även om denne testamenterat all sin egendom till någon annan.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Enligt svensk lag är endast skilsmässa möjlig. Den rättsliga följden av en skilsmässa är att en bodelning ska göras. Det kan också finnas en rätt till underhåll, åtminstone under en övergångsperiod, för den ena maken.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Bodelning ska ske. Det är den bortgångne makens arvingar som ska göra bodelning med den efterlevande maken. Gemensamma bröstarvingar måste dock vänta på sitt arv till dess att båda makar är döda.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Bodelning kan göras av parterna själva. Om parterna är överens, är det enda formella kravet att bodelning görs skriftligt och är undertecknad av båda parter. Om parterna inte kan komma överens kan en domstol utse en bodelningsförrättare. Bodelningsförrättarens beslut kan överklagas till domstol av parterna.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Var och en av makarna svarar själv för sina skulder. En makes fordringsägare har alltså inte rätt att få betalt ur den andra makens egendom, vare sig egendomen utgör giftorättsgods eller är makens enskilda. Det finns också regler för att skydda fordringsägare från att makar gemensamt undandrar egendom. En make kan till exempel inte besluta att hans eller hennes enskilda egendom ska ingå i en bodelning om syftet är att undkomma en fordringsägares krav.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Huvudregeln är att giftorättsgodset ska ingå i bodelningen. Det finns dock flera undantag från denna huvudregel. Varje make får ta undan så mycket av sitt giftorättsgods som svarar mot dennes skulder. Varje make får också ta undan kläder och annan egendom som den maken personligen använder, liksom personliga presenter. Utanför bodelningen faller också till exempel rätt till pension från arbetsgivare eller från det allmänna och i viss utsträckning privata pensionsförsäkringar. Värdet av det som återstår av giftorättsgodset ska i princip delas lika mellan makarna. Lottläggningen görs i beaktande av vem som är ägare till egendomen i fråga. Som nämns ovan finns det också särskilda skyddsregler avseende gemensam bostad och gemensamt bohag.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Varje överlåtelse av fast egendom ska registreras genom en ansökan om registrering av ägarskap hos Lantmäteriet. Sådan registrering söks vanligen av köparen av den fasta egendomen. Originalhandlingar ska ges in vid ansökan.

Senaste uppdatering: 15/11/2019

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

De EU-länder som ansvarar för det nationella innehållet på den här webbplatsen håller på att uppdatera delar av sitt innehåll mot bakgrund av Storbritanniens utträde ur EU. Det kan dock ta ett tag innan vi har uppdaterat alla sidor.